

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 13, 2024

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:589](#) 16-04-2024

Is de uitlating van de verdachte onmiskenbaar gericht op een 'bepaalde groep mensen' en heeft deze uitlating de strekking die groep mensen te beledigen wegens hun ras?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:604](#) 16-04-2024

Kon de rechtbank oordelen dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van het EOB niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die op Nederland als uitvoerende staat rusten?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:610](#) 16-04-2024

Beoordelingscriteria herzieningsaanvraag.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:611](#) 16-04-2024

Heeft het hof terecht geoordeeld dat Nederland geen rechtsmacht heeft over het ten laste gelegde behulpzaam zijn bij het zich verschaffen van toegang tot en/of doorreis door Duitsland?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:552](#) 16-04-2024

Heeft het hof het beroep op noodweereces ten onrechte verworpen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:594](#) 16-04-2024

Heeft het hof de bewezenverklaring ontoereikend gemotiveerd en niet in het bijzonder de redenen opgegeven waarom het is afgeweken van de door de verdediging naar voren gebrachte uitdrukkelijk onderbouwde standpunten?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:595](#) 16-04-2024

Kon het hof de ten laste gelegde diefstal bewezen verklaren ondanks het verweer dat de verdachte toestemming had om het geld toe te eigenen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:592](#) 16-04-2024

Kon het hof oordelen dat de verdachte geen schriftuur houdende grieven heeft ingediend en dat de verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in hoger beroep?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:608](#) 16-04-2024

Kon het hof oordelen dat door of namens de verdachte geen schriftuur houdende grieven is ingediend en dat de verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in hoger beroep?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:593](#) 16-04-2024

Mocht het hof rekening houden met twee eerdere veroordelingen wegens het rijden met een ongeldig verklaard rijbewijs, die ten tijde van het bewezen verklaard rijden met een ongeldig verklaard rijbewijs niet onherroepelijk waren?

RECHTSPRAAK

Mocht het hof rekening houden met twee eerdere veroordelingen wegens het rijden met een ongeldig verklaard rijbewijs, die ten tijde van het bewezen verklaard rijden met een ongeldig verklaard rijbewijs niet onherroepelijk waren?

Mocht het hof rekening houden met twee eerdere veroordelingen wegens het rijden met een ongeldig verklaard rijbewijs, die ten tijde van het bewezen verklaard rijden met een ongeldig verklaard rijbewijs niet onherroepelijk waren?

Het cassatiemiddel klaagt over de strafmotivering.

De verdachte is voor overtreding van artikel 9 lid 2 WVV 1994 op 7 november 2020, veroordeeld tot een gevangenisstraf van 4 weken, waarvan 2 weken voorwaardelijk, en een taakstraf van 28 uur, subsidiair 14 dagen hechtenis. De strafoplegging is als volgt gemotiveerd:

‘Het hof overweegt dat de verdachte een auto heeft bestuurd ondanks dat hij daartoe op dat moment niet bevoegd was, omdat zijn rijbewijs ongeldig was verklaard door het CBR. Dergelijke beslissingen van het CBR hebben tot doel de verkeersveiligheid te bevorderen. De verdachte, die van de ongeldigverklaring op de hoogte was, heeft zich hier niets van aangetrokken.

De hierna te melden strafoplegging is in overeenstemming met de aard en de ernst van het bewezenverklaarde en de omstandigheden waaronder dit is begaan, mede gelet op de persoon van verdachte, zoals van een en ander bij het onderzoek ter terechtzitting is gebleken.

Het hof heeft bij de strafoplegging tevens gelet op de inhoud van het uittreksel justitiële documentatie van 21 december 2021, waaruit blijkt dat verdachte in juli 2021 tweemaal onherroepelijk is veroordeeld voor soortgelijke feiten als de onderhavige. De opgelegde onvoorwaardelijke gevangenisstraffen van in totaal 6 weken zijn reeds ten uitvoer gelegd. Deze veroordelingen hebben verdachte niet weerhouden om opnieuw met een ongeldig

verklaard rijbewijs een personenauto te besturen. Dit weegt het hof sterk in het nadeel van verdachte.’

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel moet het volgende worden vooropgesteld. De rechter mag bij de strafoplegging rekening houden met een niet ten laste gelegd feit, onder meer wanneer de verdachte voor dit feit onherroepelijk is veroordeeld en dit feit wordt vermeld ter nadere uitwerking van de persoonlijke omstandigheden van de verdachte (vgl. HR 26 oktober 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM9968). Daarbij wordt, mede gelet op artikel 78b Sr, met een onherroepelijke veroordeling gelijkgesteld een onherroepelijke strafbeschikking.

Als in zulke gevallen het vermelden van een niet ten laste gelegd – al dan niet soortgelijk – feit aanleiding geeft tot strafverzwaring, moet de veroordeling of de strafbeschikking voor dat feit in beginsel onherroepelijk zijn op het moment dat deze in het vonnis of het arrest bij de strafoplegging in aanmerking wordt genomen. Maar als met de vermelding van het niet ten laste gelegde feit bij de strafoplegging in het bijzonder gewicht wordt toegekend aan de omstandigheid dat de verdachte ondanks een eerdere veroordeling of een eerdere strafbeschikking zich opnieuw schuldig heeft gemaakt aan zo’n strafbaar feit – bijvoorbeeld doordat in de strafmotivering wordt vermeld dat die veroordeling of die strafbeschikking de verdachte niet ervan heeft weerhouden opnieuw zo’n strafbaar feit te begaan – moet de veroordeling of de strafbeschikking voor dat niet ten laste gelegde feit al onherroepelijk zijn ten tijde van het begaan van het feit waarop de strafoplegging betrekking heeft.

In de strafmotivering, waarin het hof heeft overwogen dat twee eerdere veroordelingen uit juli 2021 de verdachte niet ervan hebben weerhouden om opnieuw met een ongeldig verklaard rijbewijs een personenauto te besturen, komt tot uitdrukking dat het hof in het bijzonder gewicht heeft toegekend aan de omstandigheid dat de verdachte niettegenstaande deze twee eerdere veroordelingen voor overtreding van artikel 9 lid 2 WVV 1994 zich opnieuw schuldig heeft gemaakt aan zo’n strafbaar feit. Deze veroordelingen dateren van na het begaan van het feit waarop de strafoplegging betrekking heeft en waren dus nog niet onherroepelijk op het moment van het begaan van het feit. De strafoplegging is daarom ontoereikend gemotiveerd.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:593

Zaaknummer: 22/00483

Rechters: M.J. Borgers, T.B. Trotman en F. Posthumus

Advocaten: N. van Schaik

Wetsartikelen: 9 WVV

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat door of namens de verdachte geen schriftuur houdende grieven is ingediend en dat de verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in hoger beroep?

Kon het hof oordelen dat door of namens de verdachte geen schriftuur houdende grieven is ingediend en dat de verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in hoger beroep?

Het cassatiemiddel keert zich tegen de niet-ontvankelijkverklaring van de verdachte door het hof in het hoger beroep.

Het cassatiemiddel is gegrond. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:608

Zaaknummer: 23/01152

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en M. Kuijer

Advocaten: L. Windhorst

Wetsartikelen: 416 Sv

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat de verdachte geen schriftuur houdende grieven heeft ingediend en dat de verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in hoger beroep?

Kon het hof oordelen dat de verdachte geen schriftuur houdende grieven heeft ingediend en dat de verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in hoger beroep?

Het cassatiemiddel keert zich tegen de niet-ontvankelijkverklaring van de verdachte door het hof in het hoger beroep.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 3 tot en met 7.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:592

Zaaknummer: 23/01283

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en F. Posthumus

Advocaten: M.P. Friperon

Wetsartikelen: 416 Sv

RECHTSPRAAK

Kon het hof de ten laste gelegde diefstal bewezen verklaren ondanks het verweer dat de verdachte toestemming had om het geld toe te eigenen?

Kon het hof de ten laste gelegde diefstal bewezen verklaren ondanks het verweer dat de verdachte toestemming had om het geld toe te eigenen?

Het cassatiemiddel komt op tegen de bewezenverklaring van de ten laste gelegde diefstal van geld met een valse sleutel. Het klaagt in het bijzonder over de verwerping door het hof van het verweer dat de verdachte toestemming had om zich het geld toe te eigenen.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 4 tot en met 11.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:595

Zaaknummer: 22/00931

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en F. Posthumus

Advocaten: R.J. Baumgardt en M.J. van Berlo

Wetsartikelen: 311 Sr

RECHTSPRAAK

Heeft het hof de bewezenverklaring ontoereikend gemotiveerd en niet in het bijzonder de redenen opgegeven waarom het is afgeweken van de door de verdediging naar voren gebrachte uitdrukkelijk onderbouwde standpunten?

Heeft het hof de bewezenverklaring ontoereikend gemotiveerd en niet in het bijzonder de redenen opgegeven waarom het is afgeweken van de door de verdediging naar voren gebrachte uitdrukkelijk onderbouwde standpunten?

Het cassatiemiddel klaagt dat de bewezenverklaring ontoereikend is gemotiveerd en dat het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen heeft opgegeven waarom het is afgeweken van twee door de verdediging naar voren gebrachte uitdrukkelijk onderbouwde standpunten.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 4 tot en met 12.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:594

Zaaknummer: 23/00360

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: R.J. Baumgardt

Wetsartikelen: 359 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof het beroep op noodweerexces ten onrechte verworpen?

Heeft het hof het beroep op noodweerexces ten onrechte verworpen?

Het cassatiemiddel klaagt over de verwerping door het hof van het beroep op noodweerexces.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:552

Zaaknummer: 22/01035

Rechters: V. van den Brink, A.L.J. van Strien en A.E.M. Röttgering

Advocaten: W. Römelingh

Wetsartikelen: 41 Sr

RECHTSPRAAK

Heeft het hof terecht geoordeeld dat Nederland geen rechtsmacht heeft over het ten laste gelegde behulpzaam zijn bij het zich verschaffen van toegang tot en/of doorreis door Duitsland?

Heeft het hof terecht geoordeeld dat Nederland geen rechtsmacht heeft over het ten laste gelegde behulpzaam zijn bij het zich verschaffen van toegang tot en/of doorreis door Duitsland?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat het openbaar ministerie wegens het ontbreken van rechtsmacht niet-ontvankelijk is in de vervolging van het ten laste gelegde behulpzaam zijn bij het zich verschaffen van toegang tot en/of doorreis door Duitsland.

Op grond van artikel 2 Sr is de Nederlandse strafwet toepasselijk op ieder die zich in Nederland aan een strafbaar feit schuldig maakt. Als er – naast in Nederland gelegen plaatsen – ook buiten Nederland gelegen plaatsen zijn die kunnen gelden als plaats waar een strafbaar feit is gepleegd, is op grond van deze wetsbepaling vervolging van dat strafbare feit in Nederland mogelijk, ook voor de gedragingen die deel uitmaken van dat strafbare feit en die buiten Nederland hebben plaatsgevonden. (Vgl. HR 13 juni 2023, ECLI:NL:HR:2023:855.)

Het oordeel van het hof dat het openbaar ministerie wegens het ontbreken van rechtsmacht niet-ontvankelijk is in de vervolging van het ten laste gelegde behulpzaam zijn ‘bij het zich verschaffen van toegang tot en/of doorreis door Duitsland’ getuigt van een onjuiste rechtsopvatting. Aan de verdachte wordt immers ook verweten dat hij [betrokkene 1] behulpzaam is geweest bij het zich verschaffen van toegang tot en doorreis door Nederland, en dat hij, zoals ook is bewezen verklaard, daartoe zijn voertuig ter beschikking heeft gesteld en samen met [betrokkene 1] na een eerdere aanhouding in Duitsland verder is gereisd met als bestemming Rotterdam/Oosterschelde-gebied.

Het cassatiemiddel slaagt. Dit hoeft echter niet tot cassatie te leiden. Nu het hof in zijn strafmaatoverweging in het bijzonder ook rekening heeft gehouden met het behulpzaam zijn van de verdachte bij het zich verschaffen van toegang tot Nederland in de fase van het

vervoer door Duitsland, heeft het openbaar ministerie onvoldoende belang bij vernietiging van de bestreden uitspraak en terugwijzing van de zaak voor een nieuwe behandeling.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:611

Zaaknummer: 22/04522

Rechters: V. van den Brink, Y. Bururma en A.E.M. Röttgering

Advocaten: R.J. Baumgardt en M. van Berlo

Wetsartikelen: 197a Sr en 2 Sr

RECHTSPRAAK

Beoordelingscriteria herzieningsaanvraag.

Beoordelingscriteria herzieningsaanvraag.

Wenk

Als grondslag voor een herziening kan, voor zover hier van belang, volgens artikel 457 lid 1 aanhef en onder c Sv alleen dienen een met stukken onderbouwd gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat het ernstige vermoeden wekt dat, als dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

Volgens artikel 460 lid 2 Sv moet de aanvraag de gronden vermelden waarop deze berust. De aanvraag moet dus naar behoren gemotiveerd zijn. Dat wordt bevestigd in de wetsgeschiedenis (*Kamerstukken II 2008/09, 32045, nr. 3, p. 32*). Alleen een herzieningsaanvraag die aan deze motiveringseis voldoet, kan in behandeling worden genomen. Een aanvraag die onvoldoende is gemotiveerd, is niet een aanvraag als in de wet bedoeld.

Dit betekent dat, als een aanvraag een beroep doet op een met stukken onderbouwd gegeven als bedoeld in artikel 457 lid 1 aanhef en onder c Sv,

(a) de aanvraag een nauwkeurige omschrijving moet bevatten van dit gegeven (hierna: het novum) en dat dus bijvoorbeeld niet kan worden volstaan met een verwijzing naar bijgevoegde stukken waaruit zo'n novum zou moeten blijken;

(b) de aanvraag de redenen moet vermelden waarom het novum tot een van de genoemde beslissingen zou hebben kunnen leiden;

(c) de aanvraag, als deze ertoe strekt de bewijsvoering aan te tasten, met voldoende precisie moet uiteenzetten (i) waarom een bepaald onderdeel van de bij de aanvraag gevoegde stukken

leidt tot ernstige twijfel aan de juistheid van een nauwkeurig aangeduid gedeelte van de bewijsvoering, en (ii) waarom dat leidt tot het ernstige vermoeden dat het onderzoek van de zaak, als dat gegeven toen bekend was geweest, zou hebben geleid tot een vrijspraak.

Alleen als de aanvraag aan deze eisen voldoet, kan de Hoge Raad beoordelen of de aanvraag gegrond is.

Als de aanvraag – zoals in dit geval – aan die eisen niet voldoet, kan de Hoge Raad de aanvraag niet in behandeling nemen.

De redactie, april 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:610

Zaaknummer: 23/04447

Rechters: M.J. Borgers, A.E.M. Röttgering en T.B. Trotman

Advocaten: N. Heijkant

Wetsartikelen: 457 Sv en 460 Sv

RECHTSPRAAK

Kon de rechtbank oordelen dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van het EOB niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die op Nederland als uitvoerende staat rusten?

Kon de rechtbank oordelen dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van het EOB niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die op Nederland als uitvoerende staat rusten?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van de rechtbank dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van het Europees onderzoeksbevel (EOB) niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die overeenkomstig artikel 6 VEU en het Handvest op Nederland als uitvoerende staat rusten, meer specifiek met het eigendomsrecht van de klager.

Op grond van artikel 5.4.4 lid 1 aanhef en onder f Sv kan de erkenning of uitvoering van een EOB worden geweigerd als er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van het bevel niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die overeenkomstig artikel 6 VEU en het Handvest op Nederland als uitvoerende staat rusten. Het gaat daarbij onder meer om de verplichtingen om het – door artikel 1 Eerste Protocol EVRM en artikel 17 lid 1 Handvest gewaarborgde – recht op (ongestoord genot van) eigendom te beschermen.

De beslissing van de uitvoerende staat tot erkenning en tenuitvoerlegging van een EOB en de daarop volgende inbeslagneming en overdracht van het bewijsmateriaal leiden op zichzelf niet tot het verlies van eigendom van het betreffende voorwerp. Deze inbeslagneming en overdracht beperken wel het ongestoorde genot van eigendom, in het bijzonder de mogelijkheid om van het betreffende voorwerp gebruik te maken.

De beperking van het ongestoorde genot van eigendom als gevolg van inbeslagneming en overdracht op grond van een EOB is ‘lawful’, nu deze inbeslagneming en overdracht – en de daarvoor geldende voorwaarden – zijn geregeld in Richtlijn 2014/41/EU en Titel 4 van het

Vijfde Boek van het Wetboek van Strafvordering. Daarbij dienen deze inbeslagneming en de daaropvolgende overdracht van het bewijsmateriaal een 'legitimate aim in the public interest', namelijk het voorkomen, opsporen en vervolgen van strafbare feiten en de bescherming van de rechten van anderen.

Bij de beoordeling of een 'fair balance' is getroffen tussen het algemeen belang enerzijds en de bescherming van het individuele recht op ongestoord genot van eigendom anderzijds, is het volgende van belang. Bij de behandeling van een klaagschrift dat is ingediend op grond van artikel 5.4.10 lid 1 Sv in samenhang met artikel 552a Sv, doet de rechter geen onderzoek naar de gronden voor het uitvaardigen van het EOB en beoordeelt de rechter niet de proportionaliteit van de inbeslagneming en van de daarop volgende overdracht van voorwerpen die het bewijsmateriaal vormen waarop het EOB betrekking heeft (vgl. artikel 5.4.7 lid 1 Sv en HR 21 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1940, r.o. 4.2.2). De materiële gronden voor het uitvaardigen van het EOB – waaronder de rechtmatigheid en de proportionaliteit van de inbeslagneming in het licht van de beperking van het ongestoorde genot van het eigendom als gevolg van inbeslagneming – kunnen daarentegen wel in de uitvaardigende staat worden aangevochten (vgl. artikel 14 lid 2 Richtlijn 2014/41/EU). Verder is van belang dat het systeem van het EOB is gestoeld op het beginsel van wederzijdse erkenning en het daarmee verbonden beginsel van onderling vertrouwen tussen de lidstaten van de Europese Unie. Dit beginsel vereist, met name wat de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid betreft, dat elk van de lidstaten, behoudens uitzonderlijke omstandigheden, ervan uitgaat dat alle andere lidstaten het Unierecht en, meer in het bijzonder, de door dat recht erkende grondrechten in acht nemen (vgl. HvJ EU 18 december 2014, Advies 2/13, ECLI:EU:C:2014:2454, punt 191). Bij de behandeling en de beoordeling van een klaagschrift dat is ingediend op grond van artikel 5.4.10 lid 1 Sv in samenhang met artikel 552a Sv heeft daarom als uitgangspunt te gelden dat de uitvaardigende staat de grondrechten – waaronder het recht op (ongestoorde genot van) eigendom – naleeft.

Het voorgaande brengt met zich dat de omstandigheid dat als gevolg van inbeslagneming en overdracht van bewijsmateriaal op grond van een EOB het ongestoorde genot van het eigendom van het betreffende voorwerp wordt beperkt, geen aanleiding geeft voor het oordeel dat geen 'fair balance' is getroffen tussen het algemeen belang enerzijds en de bescherming van het individuele recht op ongestoord genot van eigendom anderzijds. Die omstandigheid levert daarom geen gegronde reden op om aan te nemen dat de uitvoering van het bevel niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die overeenkomstig artikel 6 VEU en het Handvest op Nederland als uitvoerende staat rusten, als bedoeld in artikel 5.4.4 lid 1 aanhef en onder f Sv. Ook de enkele mogelijkheid dat na overdracht van het bewijsmateriaal in een procedure in de uitvaardigende staat beslissingen worden genomen over de vraag aan wie het

eigendomsrecht op het betreffende voorwerp toekomt of beslissingen worden genomen die tot een verlies van het eigendomsrecht zouden kunnen leiden, levert niet zo'n gegronde reden op.

Het uitgangspunt dat de uitvaardigende staat geacht moet worden de grondrechten – waaronder het recht op (ongestoord genot van) eigendom – na te leven, lijdt alleen uitzondering in het geval dat door of namens de klager voldoende onderbouwd is aangevoerd dat de bescherming van het door artikel 1 Eerste Protocol EVRM en artikel 17 Handvest gewaarborgde recht op (ongestoord genot van) eigendom evident tekortschiet (vgl. EHRM 25 mei 2016, nr. 17502/07, par. 116 (*Avotiņš/Letland*)). Komt de rechter vervolgens tot het oordeel dat de bescherming van het door artikel 1 Eerste Protocol EVRM en artikel 17 Handvest gewaarborgde recht op (ongestoord genot van) eigendom in de uitvaardigende staat evident zou tekortschieten als uitvoering wordt gegeven aan het EOB, dan doet zich de situatie voor dat er een gegronde reden is om aan te nemen dat de uitvoering van het EOB niet verenigbaar is met de verplichtingen die overeenkomstig artikel 6 VEU en het Handvest op Nederland als uitvoerende staat rusten.

Hierbij is nog het volgende van belang. Bij de beoordeling of zich zo'n situatie voordoet, kan de rechter onder omstandigheden betrekken of de officier van justitie voornemens is op grond van artikel 5.4.9 lid 2 Sv te bedingen dat over te dragen bewijsmateriaal zal worden teruggezonden zodra daarvan het voor de strafvordering nodige gebruik is gemaakt, dan wel de officier van justitie zo'n beding heeft gehanteerd als het bewijsmateriaal op grond van artikel 5.4.9 lid 3 Sv voorlopig ter beschikking is gesteld. Dat de officier van justitie niet dat voornemen heeft, dan wel niet zo'n beding heeft gehanteerd, brengt echter nog niet met zich dat van een gegronde reden zoals hiervoor genoemd, sprake is. Van belang is verder dat de rechter die oordeelt over een klaagschrift dat is ingediend op grond van artikel 5.4.10 lid 1 in samenhang met artikel 552a Sv, niet zelf de bevoegdheid heeft om aan de erkenning of uitvoering van een EOB de voorwaarde te verbinden dat het over te dragen bewijsmateriaal zal worden teruggezonden zodra daarvan het voor de strafvordering nodige gebruik is gemaakt.

Uit het vorenstaande volgt dat er als uitgangspunt van kan worden uitgegaan dat de uitvaardigende staat het recht op (ongestoord genot van) eigendom naleeft en dat alleen in uitzonderlijke gevallen de beperkingen op dat recht die voortvloeien uit een inbeslagneming op grond van een EOB, grond vormen voor het door Nederland als uitvoerende staat weigeren van de erkenning of uitvoering van dat EOB overeenkomstig artikel 5.4.4 lid 1 Sv. Bij de behandeling en de beoordeling van een klaagschrift dat is ingediend op grond van artikel 5.4.10 lid 1 Sv in samenhang met artikel 552a Sv zal daarom doorgaans moeten worden aangenomen dat met de mogelijkheid om tegen de inbeslagneming (ook) een rechtsmiddel aan te wenden in de uitvaardigende staat, een voldoende waarborg bestaat dat het recht op (ongestoord genot van) eigendom wordt gerespecteerd.

De rechtbank heeft in deze zaak geoordeeld dat er geen redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van het EOB niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die overeenkomstig artikel 6 VEU en het Handvest op Nederland als uitvoerende staat rusten, meer specifiek met het gestelde eigendomsrecht van de klager. Daarbij heeft de rechtbank betrokken dat het onderzoek naar de diefstal van modellocomotieven en -wagons nog loopt en nog geen duidelijkheid bestaat wat betreft het eigendomsrecht op de in beslag genomen voorwerpen. Dat oordeel geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is, mede in het licht van wat namens de klager is aangevoerd, niet onbegrijpelijk.

Het cassatiemiddel faalt.

De redactie, april 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:604

Zaaknummer: 23/04275

Rechters: M.J. Borgers, T. Kooijmans en F. Posthumus

Advocaten: J.W.D. Roozmond

Wetsartikelen: 5.4.4 Sv, 5.4.9 Sv, 5.4.10, 6 VEU en 17 Handvest

RECHTSPRAAK

Is de uitlating van de verdachte onmiskenbaar gericht op een ‘bepaalde groep mensen’ en heeft deze uitlating de strekking die groep mensen te beledigen wegens hun ras?

Is de uitlating van de verdachte onmiskenbaar gericht op een ‘bepaalde groep mensen’ en heeft deze uitlating de strekking die groep mensen te beledigen wegens hun ras?

Wenk

Het eerste cassatiemiddel richt zich tegen de bewezenverklaring van het ten laste gelegde. Daartoe wordt in de kern opgekomen tegen het oordeel van het hof dat de uitlating van de verdachte onmiskenbaar is gericht op een bepaalde groep mensen en de strekking heeft die groep mensen te beledigen wegens hun ras. Het tweede cassatiemiddel komt op tegen de verwerping door het hof van het beroep van de verdachte op het onder meer in artikel 10 EVRM gegarandeerde recht op vrijheid van meningsuiting. De cassatiemiddelen lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

De in artikel 137c lid 1 Sr voorkomende term ‘ras’ moet worden uitgelegd overeenkomstig de strekking van de in artikel 1 lid 1 van het Internationaal Verdrag van New York van 7 maart 1966 inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie gegeven opsomming, waarin naast ras ook wordt genoemd: huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming (vgl. HR 29 maart 2016, ECLI:NL:HR:2016:510).

Een uitlating kan als beledigend worden beschouwd als zij de strekking heeft een ander bij het publiek in een ongunstig daglicht te stellen en hem aan te randen in zijn eer en goede naam. Dat betekent dat onder het zich beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun ras, als bedoeld in artikel 137c lid 1 Sr, moet worden verstaan het zich nodeloos krenkend uitlaten over een groep mensen omdat die groep van een bepaald ras is. Het gaat er daarbij om dat men de mensen, die tot de groep behoren, collectief treft in wat voor die groep kenmerkend is, namelijk hun ras, en men hen beledigt juist omdat zij tot dat ras behoren. Vereist is dat de uitlating onmiskenbaar betrekking heeft op een bepaalde groep mensen die door hun ras

wordt gekenmerkt en zich daardoor onderscheidt van anderen. (Vgl. HR 10 maart 2009, ECLI:NL:HR:2009:BFo655; HR 3 december 2019, ECLI:NL:HR:2019:1816, r.o. 2.4.1 en 2.4.2; en HR 18 oktober 2022, ECLI:NL:HR:2022:1468, r.o. 2.4.)

Het, onder meer in artikel 10 EVRM gegarandeerde, recht op vrijheid van meningsuiting staat aan een strafrechtelijke veroordeling voor groepsbelediging in de zin van artikel 137c Sr niet in de weg als zo'n veroordeling een op grond van artikel 10 lid 2 EVRM toegelaten – te weten: een bij de wet voorziene, een gerechtvaardigd doel dienende en daartoe een in een democratische samenleving noodzakelijke – beperking van de vrijheid van meningsuiting vormt. Mede gelet op artikel 10 EVRM en de rechtspraak van het EHRM moet bij de beoordeling of een uitlating strafbaar is op grond van artikel 137c Sr, acht worden geslagen op de bewoordingen van die uitlating en op de context – waaronder, in lijn met de rechtspraak van het EHRM, is te verstaan 'the immediate or wider context' – waarin de uitlating is gedaan. Daarbij moet onder ogen worden gezien of de betreffende uitlating een bijdrage kan leveren aan het publieke debat of een uiting is van artistieke expressie. Ook moet onder ogen worden gezien of de uitlating in dat verband niet onnodig grievend is. (Vgl. HR 18 oktober 2022, ECLI:NL:HR:2022:1468, r.o. 2.4.)

Waar het gaat om het optreden van de autoriteiten in verband met een strafbaar feit dat tijdens een demonstratie is begaan, is van belang dat in de rechtspraak van het EHRM wordt benadrukt dat 'a peaceful demonstration should not, in principle, be rendered subject to the threat of a criminal sanction, and notably to deprivation of liberty'. Als zo'n strafbaar feit wordt vervolgd, moet de rechter zich daarom ervan rekenschap geven dat het strafrechtelijke optreden – waaronder ook de bestraffing – niet zo ingrijpend mag zijn dat daarvan een 'chilling effect' uitgaat op personen die gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vreedzame vergadering. (Vgl. ook HR 19 december 2023, ECLI:NL:HR:2023:1742, r.o. 2.3.8.)

De vaststellingen van het hof houden het volgende in. De verdachte heeft in het centrum van Amsterdam met gebruikmaking van bordjes met teksten, een pet met daarop een tekst en een Palestijnse vlag gedemonstreerd om 'aandacht [te] vragen voor het onrecht dat de staat Israël de Palestijnen aandoet'. In de marge van deze demonstratie heeft de verdachte op enig moment in het openbaar een afbeelding getoond van een Israëliëse vlag, waarbij de davidster was vervangen door een grote blauwe kakkerlak. Die afbeelding vormde geen vast onderdeel van de uitingen van de demonstratie van de verdachte. Uit de verklaring van de verdachte blijkt dat hij de afbeelding alleen uit zijn tas haalde om deze te tonen aan – in de ogen van de verdachte: hinderlijke – personen met een tegengesteld standpunt om zo tegenover die personen zijn standpunt te benadrukken en, naar zijn zeggen, een 'fuck you' te geven.

Het hof heeft geoordeeld dat, onder de hierboven genoemde omstandigheden, de uitlating van de verdachte onmiskenbaar was gericht op een bepaalde groep mensen, te weten de leden van het Joodse volk. Daarbij heeft het hof in aanmerking genomen dat de davidster ‘een symbool van het Joodse volk’ is en dat het vervangen van de davidster door een kakkerlak op de afbeelding de associatie oproept dat leden van het Joodse volk kakkerlakken zijn. Het hof heeft verder overwogen dat die associatie mede wordt opgeroepen door de algemeen bekende historische achtergrond van de Tweede Wereldoorlog, waarbij Joden een Jodenster moesten dragen en zijn omgebracht ‘als waren zij ongedierte’. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk en is toereikend gemotiveerd. Verweven als het is met waarderingen van feitelijke aard, is voor verdere toetsing van dit oordeel in cassatie geen plaats. Voor zover de cassatiemiddelen hierover klagen, falen deze.

Het hof heeft verder geoordeeld dat de uitlating van de verdachte, verstaan als ‘leden van het Joodse volk zijn kakkerlakken’, de strekking heeft – mede tegen de achtergrond van de eerdergenoemde historische context – die groep mensen in een ongunstig daglicht te stellen en hen aan te randen in hun eer en goede naam wegens hun ras, en dat de verdachte door het tonen van de afbeelding in de marge van een demonstratie met de bedoeling opposanten een ‘fuck you’ te geven, bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat de afbeelding ook zou worden begrepen als ‘leden van het Joodse volk zijn kakkerlakken’. Ook heeft het hof geoordeeld dat deze uitlating geen artistieke expressie inhoudt noch een bijdrage kan leveren aan enig maatschappelijk debat. Deze oordelen geven niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en zijn niet onbegrijpelijk. Voor zover de cassatiemiddelen hierover klagen, falen deze eveneens.

Het hof heeft ten slotte het verweer van de raadsman dat de verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsvervolging vanwege onverenigbaarheid van de strafvervolging met artikel 10 EVRM verworpen. In dat verband heeft het hof niet onbegrijpelijk overwogen dat de strafvervolging van de verdachte voor de ten laste gelegde uitlating geen afbreuk doet aan andere mogelijkheden voor de verdachte – dat wil zeggen: zonder gebruikmaking van de bestreden afbeelding – om de aandacht te vestigen op het beleid van de staat Israël en om een bijdrage te leveren aan het maatschappelijk debat hierover. Ook heeft het hof bij zijn oordeel dat een veroordeling van de verdachte niet in strijd komt met artikel 10 EVRM betrokken dat met de oplegging van een geldboete kan worden volstaan en dat daarbij een onvoorwaardelijke strafoplegging niet passend is, zodat aan de verdachte uitsluitend een geheel voorwaardelijke geldboete van € 350 is opgelegd. Het kennelijke oordeel van het hof dat onder deze omstandigheden de bestraffing van het bewezen verklaarde met een geheel voorwaardelijke geldboete proportioneel is en niet zo ingrijpend is dat daarvan een ‘chilling effect’ uitgaat op personen die door deelname aan een demonstratie gebruik willen maken van

hun recht op vrijheid van meningsuiting, geeft gelet op wat vooropgesteld is niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk.

De cassatiemiddelen falen.

De redactie, april 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 16-04-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:589

Zaaknummer: 22/03539

Rechters: M.J. Borgers, A.E.M. Röttgering, M. Kuijer, C.N. Dalebout en T.B. Trotman

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 137c Sr en 10 EVRM